

УДК 378:1:62:330

О.В. КОНДРАШОВА,

*викладач кафедри філології та видавничої справи, аспірант
Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*

ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Статтю присвячено аналізу проблем педагогічного проектування. Проведено науковий огляд праць, у яких зазначений феномен досліджується з різних аспектів: філософсько-історичні засади педагогічного проектування, його типологія, сутність та поліфункціональність; методичні та технологічні принципи проектування педагогічного процесу.

Ключові слова: педагогічне проектування, науковий огляд, проектування навчальної діяльності для різних рівнів освітньої системи.

Актуальність. Загальноновизнано, що сутність феномену «педагогічне проектування» відображає реалізацію особистісно-орієнтованого підходу в освіті та сприяє формуванню й удосконаленню вмінь особистості адаптуватися до швидких змін сьогодення в умовах глобалізованого світу.

Аналіз останніх досліджень. В українському та закордонному науковому дискурсі наявна значна кількість праць з проблематики педагогічного проектування, у яких зазначений феномен досліджується в різних аспектах. Проте саме глобалізаційні процеси, що впливають на різні сфери життя, знов-таки привертають увагу до проблем педагогічного проектування.

Метою статті є проведення наукового огляду праць, присвячених феномену педагогічного проектування з огляду на актуальність імплементації компетентнісного підходу шляхом застосування особистісно-орієнтованих технологій.

Виклад основного матеріалу. У психолого-педагогічній літературі феномен педагогічного проектування досліджується в різних аспектах: філософсько-історичні засади педагогічного проектування, його типологія, сутність та поліфункціональність; методичні та технологічні принципи проектування педагогічного процесу. Значна увага приділяється питанням моделювання розвивального освітнього середовища як одному з етапів педагогічного проектування. Так, в працях Л. Іванової описано історико-теоретичні аспекти проблеми проектування освітніх систем, розкрито результати історико-теоретичного аналізу проблеми та визначено специфічні принципи педагогічного проектування та його застосування у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі [1].

Теоретико-методологічним засадам проектування інноваційних педагогічних систем присвячено праці В.В. Докучаєвої [2], Н.О. Брюханової [3] (акцентується увага на теорії і методиці проектування системи педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів), М.Г. Коляди [4] (розглядаються сутність педагогічного проектування на основі діяльнісного підходу до його організації та принципи педагогічного проектування з опорою на систему цілебачення), В.В. Костіної [5] (презентується педагогічне проектування освітнього середовища в двох площинах: як створення умов для розвитку учня з урахуванням його власних потреб та запитів у процесі навчання та як підсистема педагогічних новоутворень майбутнього фахівця в системі його професійної підготовки), А. Цимбалару [6] (висвітлено семантику понятійного апарату проблеми педагогічного проектування).

Зважаючи на той факт, що організаційне проектування в освітній галузі є основою створення як широкомасштабних проєктів, спрямованих на вирішення актуальних проблем в галузі освіти, так і проєктів модернізації навчально-виховного процесу конкретного освітнього закладу певного рівня системи освіти, то слід визнати, що сутності та поліфункціональності педагогічного проектування присвячено значну кількість наукових досліджень науковців: Н.П. Плахотнюк; О. Спирін; Л. Гурнік; Ю. Залевський; Г. Лепко; А. Тарара, В. Мадзігон, В. Вдовиченко; Т. Шиян; Г.А. Швецова [7–14].

У певній кількості наукових досліджень авторів В.А. Кавалерова, Л.К. Задорожної, Г.М. Шкільової розглянуто зміст та компоненти, що впливають на якість освіти в контексті організації науково-методичної роботи в закладах загальної середньої освіти, серед яких актуальним визнано створення та впровадження цільових регіональних та шкільних проєктів [15; 16].

Слід виокремити наукові праці, присвячені вивченню поняття «моделювання» у зв'язку з розумінням його як етапу педагогічного проектування. Найбільш ґрунтовними є праці Є. Лодатко, Н. Волкової, О. Тарнопольського [17–19].

Висновок. Таким чином, можна зробити висновок щодо вагомості прикладної значущості досліджень з проблем педагогічного проектування, зокрема моделювання як одного з його етапів, для впровадження інноваційних (регіональних, шкільних тощо) проєктів в освітньому просторі сучасної системи освіти України. Стаття не вичерпує всіх можливостей вивчення означеної проблеми. Глибокого **дослідження потребують** питання проектування розвивального освітнього середовища у вишах у процесі навчальної діяльності майбутніх фахівців з урахуванням міжнародних професійних галузевих стандартів та умов глобалізації й активного впровадження електронного (дистанційного) навчання в системах підготовки та підвищення кваліфікації фахівців.

Список використаних джерел

1. Іванова Л. Історико-теоретичні аспекти проблеми проектування освітніх систем / Л. Іванова // Неперервна професійна освіта: теорія та практика. – 2006. – № 1–2. – С. 59–64.
2. Докучаєва В.В. Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В.В. Докучаєва; Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2007. – 44 с.
3. Брюханова Н.О. Теорія і методика проектування системи педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н.О. Брюханова; Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». – Луганськ, 2011. – 40 с.
4. Коляда М.Г. Загальні принципи педагогічного проектування і діяльнісний підхід до його реалізації / М.Г. Коляда // Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. статей. Сер.: Педагогіка і психологія. – Вип. 12. – Ч. 1. – Ялта: РВВ КГУ, 2006. – С. 95–101.
5. Костіна В.В. Теоретичні питання педагогічного проектування освітнього середовища / В.В. Костіна // Педагогіка та психологія. – 2004. – № 26. – С. 27–34.
6. Цимбалару А. Семантика понятійного апарату проблеми педагогічного проектування / А. Цимбалару Нова педагогічна думка. – 2009. – № 3. – С. 30–35.
7. Плахотнюк Н.П. Педагогічне проектування як спосіб реалізації інноваційної педагогічної діяльності / Н.П. Плахотнюк // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2009. – № 44. – С. 141–145.
8. Спирін О. Проектування алгоритму виконання завдань і дій викладача для дидактичного описання кредитно-модульної системи навчання / О. Спирін // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2007. – № 2. – С. 41–49.
9. Гурнік Л. Гуманно-особистісний вимір у сучасному дошкільному навчальному закладі / Л. Гурнік // Нова педагогічна думка. – 2010. – № 1. – С. 105–108.
10. Залевський Ю. Інноваційні педагогічні технології в практиці роботи сучасного загальноосвітнього навчального закладу / Ю. Залевський // Пед. Пошук. – 2008. – № 1. – С. 16–18.

11. Лепко Г.В. Метод проектування в навчальному процесі / Г.В. Лепко // Вісн. Вінниц. Політехн. Ін.-ту. – 2011. – № 1. – С. 161–163.
12. Тарара А. Навчальний предмет «Технічне проектування» для профільної підготовки учнів за спеціалізацією інженерно-технічного спрямування / А. Тарара, В. Мадзігон, В. Вдовиченко Молодь і ринок. – 2010. – № 12. – С. 23–27.
13. Шиян Т.В. Підготовка майбутніх учителів іноземних мов до організації проектної діяльності учнів на факультативних заняттях / Т.В. Шиян // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2008. – № 39. – С. 157–161.
14. Швецова Г.А. Застосування Flash-технології при розробці колективних проектів навчання студентів педагогічних ВНЗ / Г.А. Швецова // Наука і освіта. – 2010. – № 4/5. – С. 132–135.
15. Кавалеров В.А. Якісні зміни – якісна освіта / В.А. Кавалеров, Л.К. Задорожна // Наша школа. – 2010. – № 4. – С. 3–8.
16. Шкільова Г.М. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації проектної діяльності молодших школярів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Г.М. Шкільова; Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2011. – 20 с.
17. Лодатко Є.О. Моделювання в педагогіці: точки відліку / Є.О. Лодатко // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. Вип. 181. Ч. 2. – Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2010. – С. 3–8.
18. Лодатко Є.О. Моделювання освітніх систем в контексті ціннісної орієнтації соціокультурного простору / Є.О. Лодатко // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. Вип. 112. Ч. 2. – Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2007. – С. 23–40.
19. Волкова Н.П. Моделювання професійної діяльності у викладанні навчальних дисциплін у вишах: монографія / Н.П. Волкова, О.Б. Тарнопольський; за заг. та наук. ред. О.Б. Тарнопольського. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2013. – 228 с.

References

1. Ivanova, L. *Istoryko-teoretychni aspekty problemy proektuvannja osvitych system* [Historical and theoretical aspects of designing educational systems]. *Neperervna profesijna osvita: teorija ta praktyka* [Continuing professional education: Theory and Practice]. 2006, no. 1-2, pp. 59-64. (In Ukrainian).
2. Dokuchajeva, V.V. (2007). *Teoretyko-metodologichni zasady proektuvannja innovacijnykh pedagogichnykh system* [Theoretical and methodological principles of designing innovative educational systems] Thesis. dr. ped. sciences specials. 13.00.01 General pedagogy and history of pedagogy. Lugansk National Pedagogical University named after Taras Shevchenko. Luhansk. 44 p.
3. Brjukhanova, N.O. (2011). *Teorija i metodyka proektuvannja systemy pedagogichnoji pidgotovky majbutnikh inzheneriv-pedagogiv* [Theory and methods of system design and pedagogical training of future engineers-teachers]. Thesis. Degree Dr. ped. Sciences specials. 13.00.04 Theory and Methods of Professional Education. Luhansk. 40 p.
4. Koljada, M.Gh. (2006). *Zahaljni pryncypy pedagogichnogho proektuvannja i dijajlnisnyj pidkhid do jogho realizaciji* [General principles of design and pedagogical activity approach to its implementation]. *Problemy suchasnoji pedagogichnoji osvity* [Problems of modern pedagogical education] Coll. articles; Aug. Pedagogy and Psychology. Vol. 12. Part 1. Yalta. RIO KSU Publ. pp. 95-101. Refs. 4 titles. (In Ukrainian).
5. Kostina, V.V. *Teoretychni pytannja pedagogichnogho proektuvannja osvitnjogho seredovyshha* [Theoretical questions pedagogical design of learning environment]. *Pedagoghika ta psykholohija* [Pedagogy and Psychology]. 2004, no. 26, pp. 27-34. (In Ukrainian).
6. Cymbalaru, A. *Semantyka ponjatijnogho aparatu problemy pedagogichnogho proektuvannja* [Semantics conceptual system design problems of teaching]. *Nova pedagogichna dumka* [New pedagogical ideas]. 2009, no. 3. pp. 30-35. (In Ukrainian).
7. Plakhotnjuk, N.P. *Pedagogichne proektuvannja jak sposib realizaciji innovacijnoji pedagogichnoji dijajlnosti* [Pedagogical design as a way to implement innovative educational

activities]. Herald of Zhytomyr state university named after I. Franko. 2009, no. 44, pp. 141-145. (In Ukrainian).

8. Spirin, O. *Proektuvannja alghorytmu vykonannja zavdanj i dij vykladacha dlja dydaktychnogho opysannja kredytno-moduljnoji systemy navchannja* [Algorithm design tasks and actions the teacher for didactic description of the credit-module system]. *Pedagoghika i psykhologhija prof. Osvity* [Pedagogy and psychology of vocational training]. 2007, no. 2, pp. 41-49. (In Ukrainian).

9. Ghurnik, L. *Ghumanno-osobystisnyj vymir u suchasnomu doshkiljnomu navchaljnomu zakladi* [Humane and personal dimension in modern pre schools]. *Nova pedagoghichna dumka* [New pedagogical ideas]. 2010, no. 1, pp. 105-108. (In Ukrainian).

10. Zalevsjkyj, Ju. *Innovacijni pedagoghichni tekhnologhiji v praktyci roboty suchasnogho zaghaljnoosvitnjogho navchaljnogho zakladu* [Innovative educational technology in the practice of modern educational institution]. *Pedagoghichny poshuk* [Pedagogical search]. 2008. No 1. pp. 16-18. (In Ukrainian).

11. Lepko, Gh.V. *Metod proektuvannja v navchaljnomu procesi* [Design method in teaching]. Herald of Vinnitsa Politekh. Institute. 2011, no. 1, pp. 161-163. (In Ukrainian).

12. Tarara, A., Madzighon, V., Vdovychenko, V. *Navchaljnyj predmet "Tekhnichne proektuvannja" dlja profiljnoji pidghotovky uchniv za specializacija my inzhenerno-tekhnichnogho sprjamuvannja* [School subject "Technical design" for profile training of students majoring we focus engineering]. *Molodj i rynek* [Youth and market]. 2010, no. 12, pp. 23-27. (In Ukrainian).

13. Shhyjan, T. V. *Pidghotovka majbutnikh uchyteliv inozemnykh mov do orghanizaciji proektnoji dijajlnosti uchniv na fakuljtatyvnykh zanjattjakh* [Training of future foreign languages teachers to organize project activities of students in elective courses]. Herald of Zhytomyr state university named after I. Franko. 2008, no. 39, pp. 157-161. (In Ukrainian).

14. Shvecova, Gh.A. *Zastosuvannja Flash-tekhnologhiji pry rozrobci kolektyvnykh proektiv navchannja studentiv pedagoghichnykh VNZ* [The use of Flash-technologies in the development of collective projects exercises students of pedagogical universities]. *Nauka i osvita* [Science and education]. 2010, no. 4/5, pp. 132-135. (In Ukrainian).

15. Kavalerov, V.A., Zadorozhna, L.K. *Jakisni zminy – jakisna osvita* [Qualitative changes are quality education]. *Nasha shkola* [Our School]. 2010. no. 4, pp. 3-8. (In Ukrainian).

16. Shkiljova, Gh.M. (2011). *Pidghotovka majbutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do orghanizaciji proektnoji dijajlnosti molodshykh shkoljariv* [Training primary school teachers to organize project activities primary school children]. Thesis. candidate. ped. Sciences specials. 13.00.04 Theory and Methods of Professional Education. Zaporizhzhja. Classical Private University Press. 20 p. (In Ukrainian).

17. Lodatko, Je.O. *Modeljuvannja v pedagoghici: tochky vidliku* [Modeling in teaching: starting point]. Bulletin of Cherkassy University. Series: Pedagogical Sciences. Vol. 181. Part 2. Cherkasy, Chernivtsi National University named after Bohdan Khmelnytsky, 2010, pp. 3-8. (In Ukrainian).

18. Lodatko, Je.O. *Modeljuvannja osvitnykh system v konteksti cinnisnoji orijentaciji sociokuljturnogho prastoru* [Simulation educational systems in the context of socio-cultural value orientation space]. Bulletin of Cherkassy University. Series: Pedagogical Sciences. Vol. 112. Part 2. Cherkasy, Chernivtsi National University named after Bohdan Khmelnytsky, 2007, pp. 23-40. (In Ukrainian).

19. Volkova, N.P., Tarnopolsky, O.B. (2013). *Modeljuvannja profesijnoji dijajlnosti u vykladanni navchaljnykh dyscyplin u vyshakh: monoghrافija* [Modeling of the teaching of subjects in universities: monograph]. Ed. by O.B. Tarnopolsky]. Alfred Nobel University Press, Dnipropetrovsk. 228 p. (In Ukrainian).

Статья посвящена анализу проблем педагогического проектирования. Проведен научный обзор работ, в которых указанный феномен исследуется в разных аспектах: философско-исторические основы педагогического проектирования, его типология, сущность и полифункциональность; методические и технологические принципы проектирования педагогического процесса.

Ключевые слова: педагогическое проектирование, научный обзор, проектирование учебной деятельности для различных уровней образовательной системы.

The article deals with the analysis of the problems of pedagogical design. This article presents a scientific review of works in which the specified phenomenon is studied in its various aspects: philosophical and historical foundations of pedagogical design, typology; the essence and multi-functionality of pedagogical design; the methodological and technological principles of pedagogical process design.

Key words: pedagogical design, scientific review, designing of learning activities for different levels of the education system.

Одержано 21.10.2015.